

Planbureau voor de Leefomgeving

Slimmer instrumenteren

Verandert inzichten uit gedrags-
wetenschappen de instrument-
keuze in het milieubeleid?

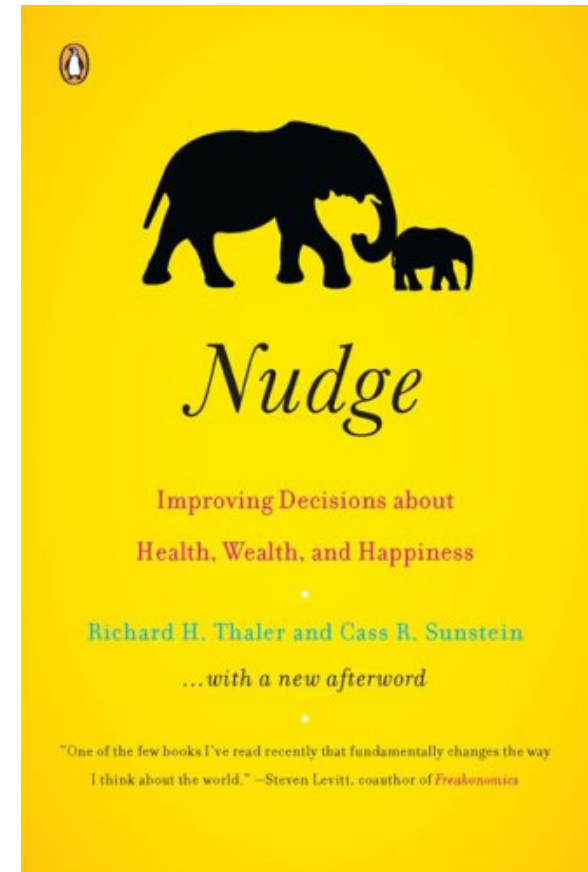
Frank Dietz
Kees Vringer

Doel van beleid?

Doel van elk beleidsinstrument:
veranderen van gedrag

Veranderen gedrag is meer dan nudging

Basis gangbare beleidstheorieën:
rationele keuzes beïnvloeden

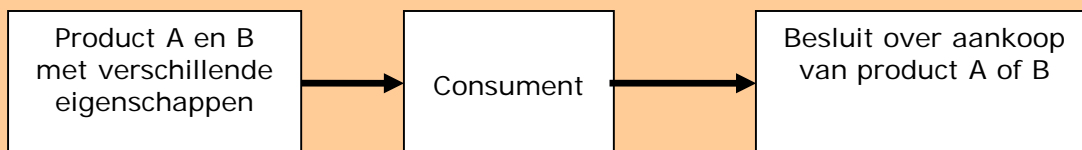

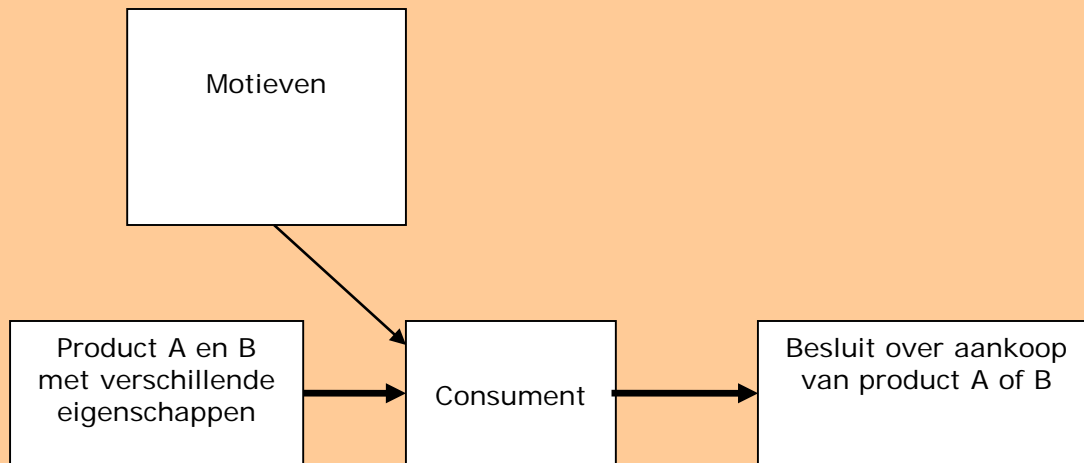

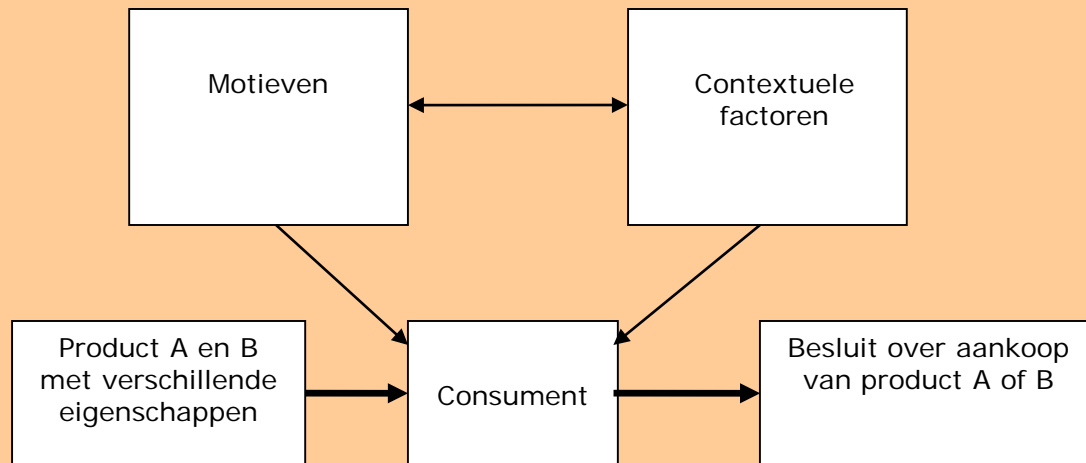
Rationele keuze theorie

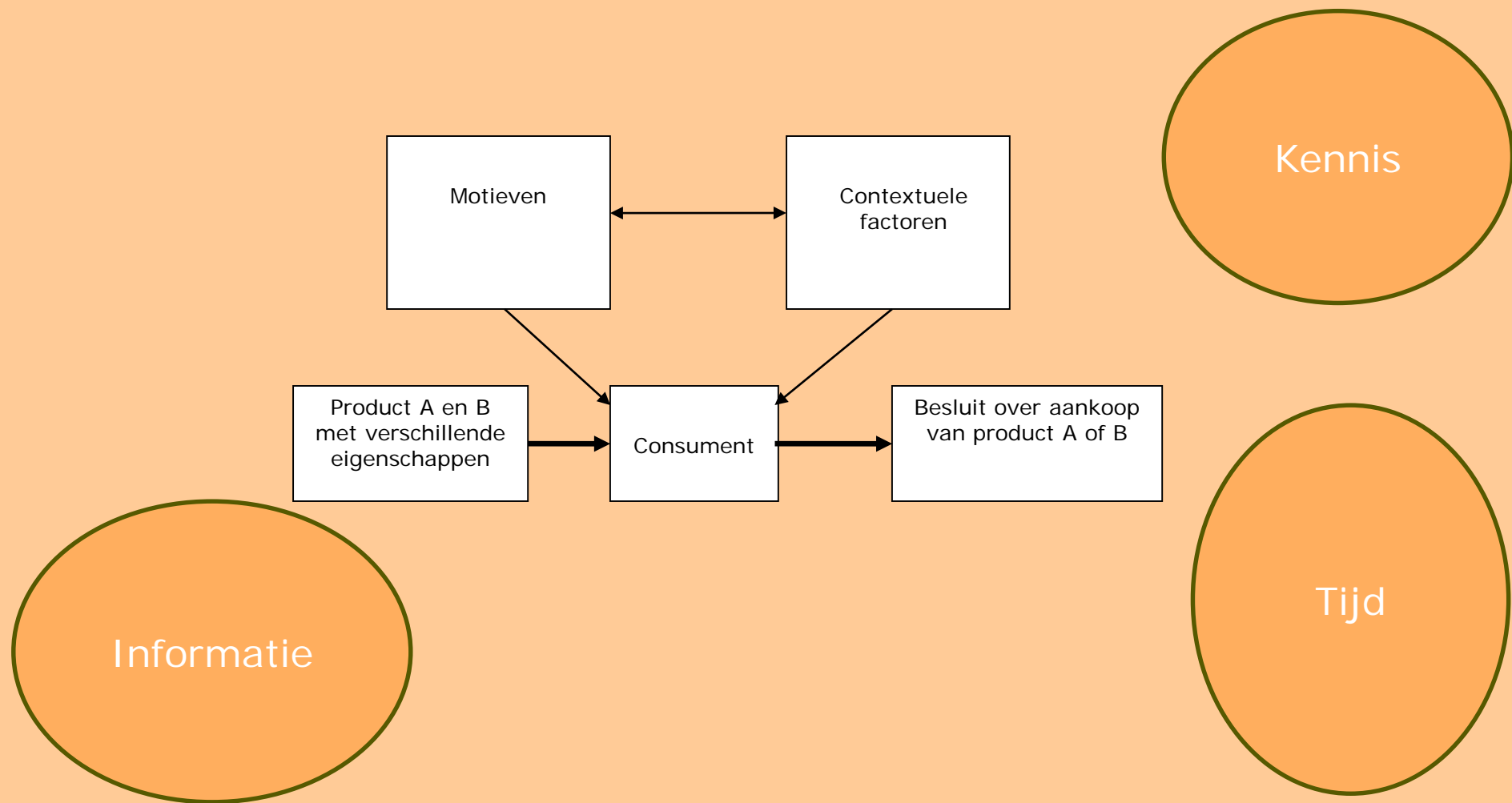
Besluiten zijn gebaseerd op louter afweging van kosten en baten

- › volledige informatie beschikbaar
- › alle nodige kennis en kunde aanwezig
- › geen tijdsbeperkingen
- › volledig en stabiel kunnen rangschikken van eigen preferenties

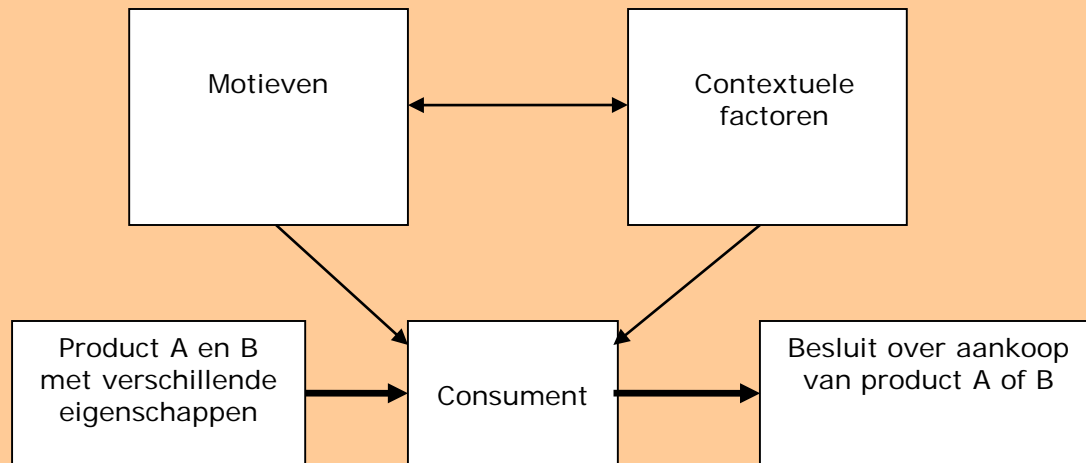

Bounded rationality

Kennis

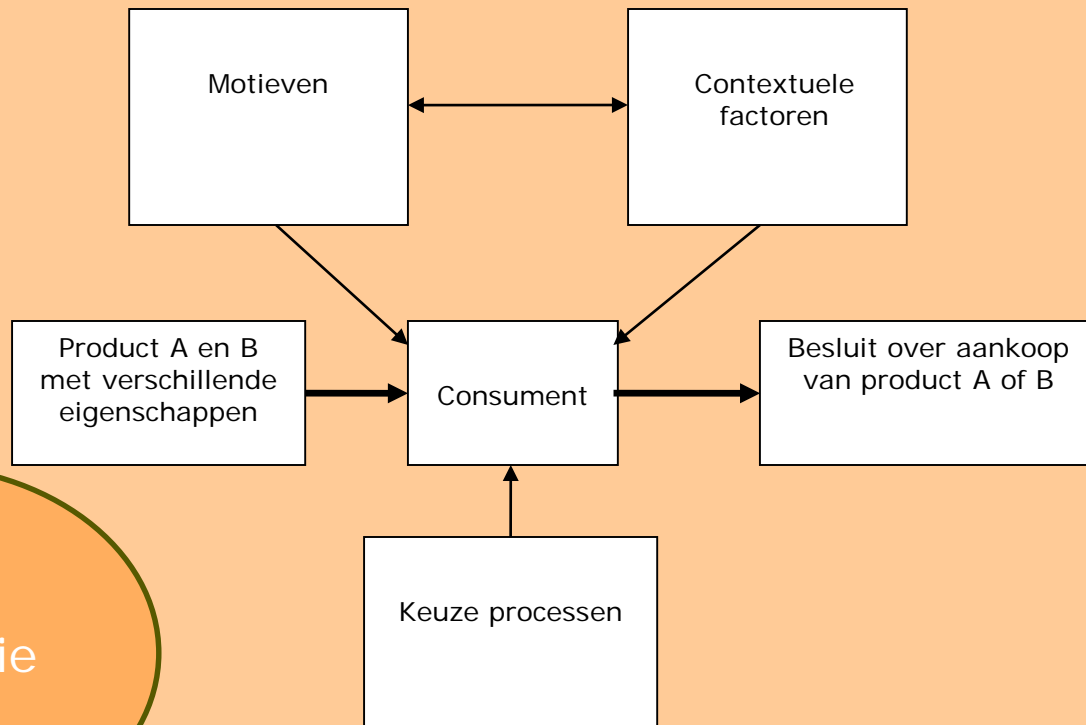
Informatie

Tijd

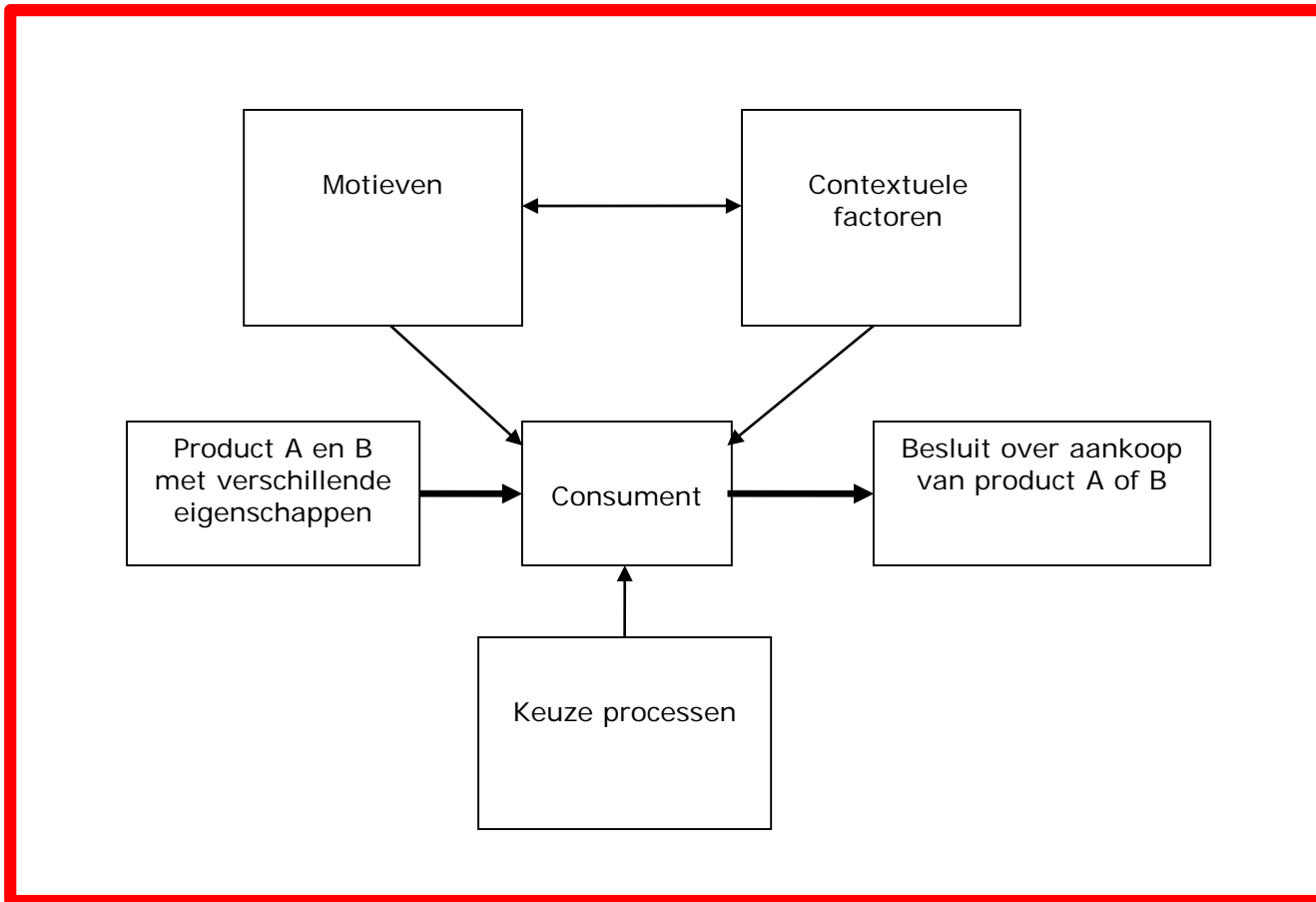
Bounded rationality

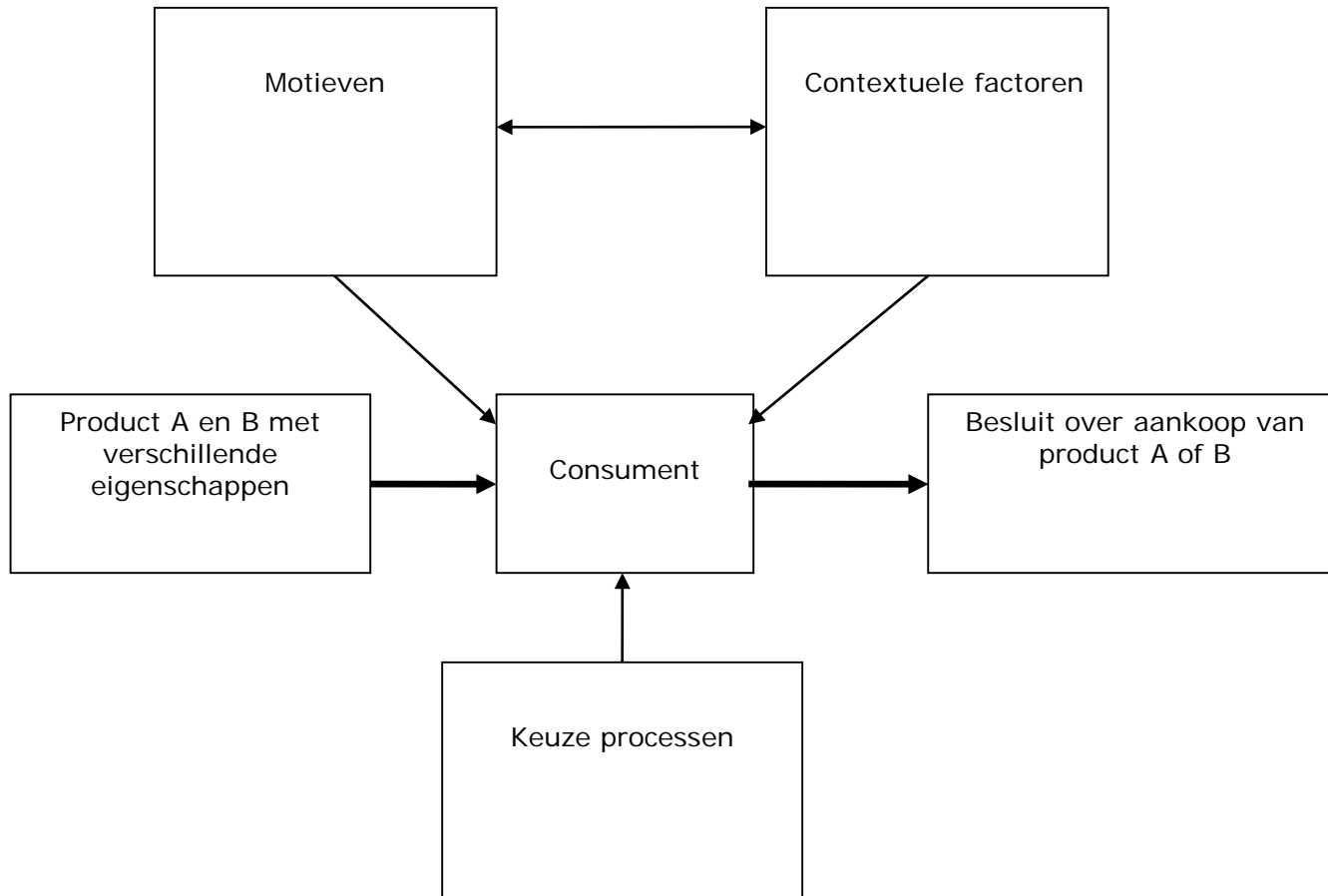

Kennis

Informatie

Tijd

Keuze processen

Keuze processen

Keuze processen

- Non-standard preferences
  - self-control problems
  - reference dependency

(Zie DellaVigna, 2007)

Keuze processen

- Non-standard preferences
  - self-control problems
  - reference dependency

Minder auto rijden

Van – voor prijzen

(Zie DellaVigna, 2007)

Keuze processen

- Non-standard preferences
  - self-control problems
  - reference dependency

(Zie DellaVigna, 2007)

Keuze processen

- Non-standard preferences
  - self-control problems
  - reference dependency
- Non-standard beliefs
  - overconfidence
  - the law of small numbers

(Zie DellaVigna, 2007)

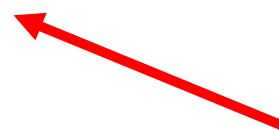
Keuze processen

- Non-standard preferences
  - self-control problems
  - reference dependency
- Non-standard beliefs
  - overconfidence
  - the law of small numbers

Overschatten waarde eigen expertkennis

Overschatten waarde van kleine steekproeven

(Zie DellaVigna, 2007)

Keuze processen

- Non-standard preferences
  - self-control problems
  - reference dependency
- Non-standard beliefs
  - overconfidence
  - the law of small numbers

(Zie DellaVigna, 2007)

Keuze processen

- Non-standard preferences
  - self-control problems
  - reference dependency
- Non-standard beliefs
  - overconfidence
  - the law of small numbers
- Non-standard decision-making
  - limited attention
  - menu effects
  - social pressure

(Zie DellaVigna, 2007)

Keuze processen

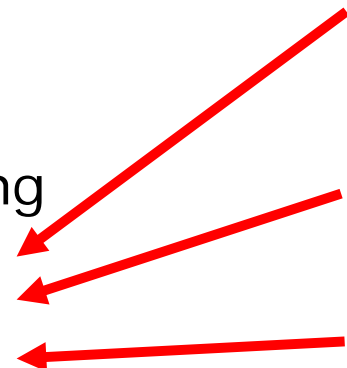
- Non-standard preferences
  - self-control problems
  - reference dependency
- Non-standard beliefs
  - overconfidence
  - the law of small numbers
- Non-standard decision-making
  - limited attention
  - menu effects
  - social pressure

Onderschatten
kosten bezorging &
douanerechten

< investering
> aantal fondsen

Milgram (1963)
experimenten

(Zie DellaVigna, 2007)

Concrete voorbeelden uit beleidspraktijk

- Donor: België: 80% donor, NL 20%
- Studiefinanciering, tientallen procenten lagere studielening
- Verbod gloeilamp Cramer, no go
- A-label op koelkasten, werkt als kwaliteitslabel
- Zolder isolatie in de UK, werkt wel met opruim-service
- Brieven belasting. Vergelijking met burenen of smiley stimuleert te betalen

Advies Rli, RMO, WRR over benutting gedragskennis in beleid

- 1) Benut gedragswetenschappelijke kennis in het gehele beleidsproces.
- 2) Kies voor beleidsvorming op basis van onderzoek en praktijkervaring, via beleidsevaluaties en empirische toetsing vooraf.
- 3) Wees transparant over de inzet van nudges.
- 4) Houd rekening met de impact van beleid op de keuzedruk die mensen ervaren.
- 5) Zorg voor een structurele verankering van de gedragswetenschappelijke kennis in beleid.

Kabinetsreactie advies Rli, RMO, WRR over benutting gedragskennis in beleid

- 1) Benut gedragswetenschappelijke kennis in het gehele beleidsproces.
- 2) Kies voor beleidsvorming op basis van onderzoek en praktijkervaring, via beleidsevaluaties en empirische toetsing vooraf.
- 3) Wees transparant over de inzet van nudges.
- 4) Houd rekening met de impact van beleid op de keuzedruk die mensen ervaren.
- 5) Zorg voor een structurele verankering van de gedragswetenschappelijke kennis in beleid.

Onderschrijving

Omarming

Ondersteuning

Behavioural Insight Team UK (BIT-UK)

In partnership with Cabinet Office

Werkwijze:

- Herontwerp van publieke diensten m.b.v. gedragstheorieën uit de literatuur
- Testen en uitproberen van het ontwerp vóór opschaling (Leren van wat wel en niet werkt)

→ Kost tijd en geld

BIT - NL

- Leren van BIT-UK
- Ieder departement een eigen BIT
- Inzet & aanpak verschilt per departement
  - OCW – toepassing oa studieleningen
  - EZ – gedragseconomische experimenten
  - I&M – sterk vraaggestuurd, helpen in beleidsproces
  - BZK – weinig zichtbare beweging
- Eisen vanuit departementsleiding zijn erg hoog:
  - Snel en zichtbaar resultaat.
  - Kost veel moeite beleidsafdelingen te overtuigen
  - Gebruik maken van gedragskennis is niet snel en goedkoop

Conclusies – 1

- Elke interventie is bedoeld om gedrag te beïnvloeden.
- Een te eenvoudige gedragshypothese sluit onvoldoende aan bij de gedragspraktijk.
- Een ander model kan leiden tot:
  - Andere instrumenten
  - Andere vormgeving van instrumenten
  - Past in huidige teneur dat overheidsbeleid minder dwingend zou moeten zijn

Conclusies - 2

Ministeries zijn op de goede weg, vervolgstappen zijn nodig

- Inpassen gedragseconomie kost tijd, moeite en geld
- Meer coördinatie is gewenst
- Grotere afstand van de beleidsafdelingen.